

Raadsvoorstel

Burgemeester en wethouders

Jaargang	:	2022
Zaaknummer	:	332947
Datum	:	14 juni 2022
Onderwerp	:	Invoering van een Emissieloze Zone in Alphen aan den Rijn t.b.v. een goed bereikbare, veilige, gezonde en klimaatneutrale stad.

Voorstel:

1. Voorbereiden van een emissieloze zone in het centrum en aangrenzende wijken (grote zone) van Alphen aan den Rijn binnen een periode van 4 jaar met als richtdatum 1 juli 2026;
2. Een incidenteel projectbudget beschikbaar te stellen ad € 111.150,-, dit te dekken middels een onttrekking aan de reserve Duurzaamheid en in de begroting te verwerken via de Voorjaarsnota 2022;
3. Budget en dekking van de investeringskosten van € 495.900 en operationele kosten € 1.741.000 (periode 2023–2050) met betrekking tot de jaarschijven 2023 en verder onderdeel te maken van de integrale afweging in de kadernota/begroting 2023 met betrekking tot de beschikbare financiële ruimte.

Kerngegevens

Publiekssamenvatting

Alphen aan den Rijn heeft als 'Groene stad met Lef!' ambities op het gebied van Duurzaamheid. Duurzame Mobiliteit is daar een logisch en belangrijk onderdeel van. Daarom wordt, in samenwerking met belanghebbende partijen zoals winkeliers en andere ondernemers, gewerkt aan het invoeren van een Zero Emissie zone Stadslogistiek in het centrum en aangrenzende wijken per 1 februari 2026. Een emissieloze zone houdt in dat in een bepaald gebied uitsluitend zakelijke bestel- en vrachtvoertuigen zijn toegestaan die geen schadelijke stoffen uitstoten; dat zijn elektrische of waterstofauto's. Dat draagt bij aan een schone, leefbare stad.

Inleiding

Door onder meer de groei van het aantal inwoners en de toename van Internet-bestellingen zien we in vrijwel alle Nederlandse steden, zo ook in Alphen aan den Rijn, steeds meer vrachtwagens en bestelauto's. De bereikbaarheid en verkeersveiligheid van (winkel)centra in steden staan daardoor onder druk. De uitstoot van schadelijke stoffen gaat ten koste van gezondheid en de biodiversiteit. Hierdoor verminderd de leefbaarheid, de (economische) vitaliteit en de aantrekkingskracht van het centrumgebied.

Klimaatakkoord en Duurzame Mobiliteit

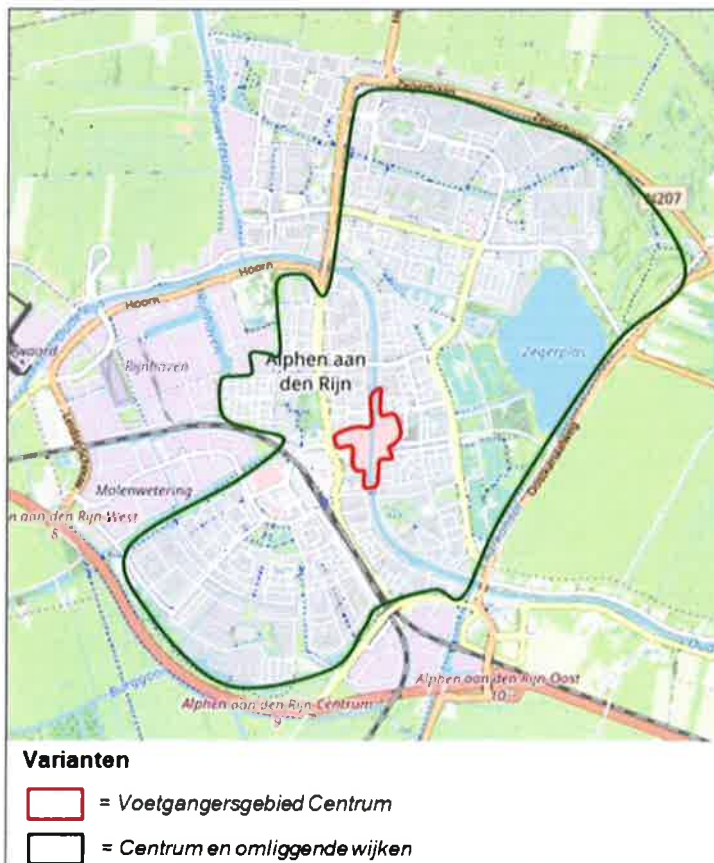
In 2019 is het Nederlandse klimaatakkoord gesloten. Bij de Klimaattafel Duurzame Mobiliteit is gekeken hoe de CO₂-uitstoot van mobiliteit (23% van de totale uitstoot) kan worden teruggebracht, op een manier dat de leefbaarheid van steden en andere gebieden wordt vergroot. Eén van de belangrijke maatregelen van de klimaattafel Duurzame Mobiliteit is dat 30 tot 40 grote steden per 1 januari 2025 Emissieloze Stadslogistiek invoeren in een gebied dat door college en raad wordt vastgesteld als 'emissieloze zone'.

Door de stadslogistiek anders en slimmer te organiseren brengen we het aantal vervoersbewegingen terug en worden de resterende vervoersbewegingen uitgevoerd met schone, emissieloze voertuigen die geen uitlaatgassen hebben. Dit betekent dat de stadslogistiek efficiënter en emissieloos wordt. Voor bedrijven zal emissieloos rijden bijdragen aan versterking van hun bedrijfsimago en past dit bij de bredere verduurzamingsbeweging van het bedrijfsleven. Landelijke brancheverenigingen zoals Transport en Logistiek Nederland (TLN) en Evofenedex hebben zich hieraan gecommitteerd en hebben de landelijke Uitvoeringsagenda Zero Emissie Stadslogistiek ondertekend. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat ondernemers 4 jaar de tijd krijgen om zich op het emissieloos rijden voor te bereiden. Dit betekent dat we voorstellen om in Alphen aan den Rijn de zone per 1 februari 2026 in te voeren.

Invoering Emissieloze Zone per 1 juli 2026

Alphen aan den Rijn wil als 'Groene stad met Lef!' zich inzetten voor het invoeren van een emissieloze zone voor stadslogistiek in het centrum en de aangrenzende wijken (variant B) binnen 4 jaar met als richtdatum 1 juli 2026. De zone wordt begrensd door de wegen zoals weergegeven in onderstaande afbeelding.

Figuur 5.2 Werkvarianten zonering Alphen aan den Rijn

Deze wegen vallen buiten de zone. De emissieloze zone betreft enkel de bedrijfsmatig in te zetten bestel- en vrachtvoertuigen, en geldt dus niet voor privé-voertuigen van inwoners of bezoekers en personenauto's. In het proces zal de nadruk liggen op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Daarbij gaat het om passende afbakening van de doelgroepen en voertuigen. Het betreft o.a. hoe om te gaan met hybride voertuigen die ook geheel elektrisch kunnen rijden als ook randvoorwaarden zoals oplaadcapaciteit.

Wat verstaan we onder stadslogistiek?

Gemeente Alphen aan den Rijn volgt de landelijke afgesproken uniforme en geharmoniseerde regels. Daarmee verstaan we onder stadslogistiek alle bedrijfsmatig ingezette bestel- en vrachtauto's (categorie N1, N2 en N3). Dit omvat bijvoorbeeld bestel- en vrachtvoertuigen die worden ingezet voor:

- Bevoorrading van horeca en retailbedrijven, transporteurs, ambulante handel en pakketbezorging;
- Bouw- en serviceverkeer (bouw, onderhoud, schoonmaak, afvalinzameling);
- Bijzondere voertuigen (telekranen, heistellingen).

Landelijk is tevens afgesproken dat er landelijke overgangsregelingen zijn waardoor voertuigen die gebruik maken van de 'schoonste diesels' ook na 1 juli 2026 nog enkele jaren toegang tot de zone behouden. De gemeente kan, als onderdeel van het nader uit te werken ontheffingenbeleid, besluiten om maatwerk toe te passen.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Met efficiënte en Emissieloze Stadslogistiek realiseren we een beter bereikbare en (verkeers)veilige stad, schonere lucht, minder natuurschade (biodiversiteit) en een beter milieu (minder CO₂-uitstoot). Dit leidt tot verbetering van de leefbaarheid, de (economische) vitaliteit en de aantrekkingskracht van het centrumgebied.

Kader

- Klimaatakkoord van Parijs (2015);
- Nederlands Klimaatakkoord (2019);
- Collegeprogramma 2018–2022;
- Schone Lucht Akkoord (Januari 2020).
- Uitvoeringsprogramma 2018–2022 Groene Stad met Lef;
- Structuurvisie Alphen aan den Rijn 2031 (vastgesteld 11-07-2013);
- Visieplan en uitvoeringsprogramma 'Vitaal Stadshart';
- Economische Agenda;
- Omgevingsvisie;
- Duurzaamheidsprogramma 2021–2030;
- Adviesrapport EDBA "Van grijze middelmoet naar groene voorbeeldstad" (recent aangeboden).

Argumenten, eventuele risico's en eventuele alternatieven

Met de invoering van een emissieloze zone wordt de stad slimmer en schoner bevoorrad, met minder vervoersbewegingen en minder uitstoot van CO₂ en andere schadelijke stoffen zoals stikstof en fijnstof. Met efficiënte en Emissieloze Stadslogistiek realiseren we een beter

bereikbare en (verkeers)veilige stad, betere luchtkwaliteit en een beter milieu (minder CO₂-uitstoot).

Tegelijkertijd heeft een emissieloze zone voor stadslogistiek een forse impact. Het vraagt van ondernemers om slimme logistieke oplossingen te ontwikkelen en te investeren in emissieloze voertuigen. Ook door de gemeente moeten investeringen gedaan worden, m.n. om te monitoren en te handhaven dat alleen toegestane voertuigen de emissieloze zone binnenrijden.

Implementatieplan en Effectanalyse

Om tot een goede afweging te kunnen komen over de vraag of en in welk gebied een emissieloze zone wordt ingevoerd, heeft Buck Consultants International (BCI) in opdracht van het college de haalbaarheid en de effecten van invoering van een emissieloze zone onderzocht. Er is gekeken naar een tweetal gebieden: variant A: centrum (voetgangersgebied) en variant B: centrum en omliggende wijken (grofweg singelgebied binnen N207 en N11).

Het resultaat van de effectanalyse voor variant B is substantieel hoger dan variant A vanwege hogere klimaat- en luchtkwaliteitsbaten en beperkt hogere investeringskosten (voor gemeente en bedrijfsleven). Ook een aantal betrokken ondernemers hebben op basis van deze analyse een voorkeur uitgesproken voor variant B. Dit is onder meer opgehaald uit een ronde tafel bijeenkomst en een omgevingsanalyse.

Het volledige implementatieplan dat begint met een management samenvatting is bijgevoegd als bijlage A.

NB: Deze documenten zijn gebaseerd op invoering van een emissieloze zone per 1 januari 2025. Vanwege onvoorziene vertraging in de besluitvorming kan invoering hiervan niet eerder plaatsvinden dan per 1 februari 2026. Dit komt omdat ondernemers 4 jaar de tijd moeten krijgen om de bedrijfsvoering hierop aan te kunnen passen. De resultaten en conclusies over de resultaten veranderen niet.

30 tot 40 andere steden doen mee

Minimaal 30 andere grote steden in Nederland gaan in 2025 een emissieloze zone instellen. In grote steden als Amsterdam en Rotterdam, maar ook middelgrote gemeenten zoals Gouda en Leiden hebben colleges en raden al positief besloten. Dat betekent dat logistieke bedrijven in een groot aantal gemeenten te maken krijgen met een emissieloze zone, wat de overstap naar slimmere logistiek en nulmissievoertuigen (batterij-elektrische en waterstof-elektrische auto's) zal bevorderen. Meer gemeenten betekent dat voertuigen voor meerdere steden ingezet kunnen worden.

Opbrengsten

Invoering van een emissievrije zone heeft de volgende maatschappelijke baten tot gevolg (zie bijlage B effectanalyse):

	Variant A	Variant B
Minder CO2-uitstoot -> klimaatbaten (o.b.v. CO2-uitstoot kost in 2030 Euro 80/ton)	-/- 0,6 kiloton CO2-uitstoot (2025): € 41.900/jaar 2025-2050: -/- € 894.900	-/- 3,4 kiloton CO2-uitstoot (2025): € 291.000/jaar 2025-2050: -/- € 5.573.000
Minder schadelijke stoffen -> schonere lucht -> gezondheidsbaten (o.b.v. stikstof = Euro 34,70/kg en fijnstof = Euro 44,60 / 536,00/kg)	-/- 1200 kg stikstof en -/- 45 + 30 kg fijnstof: 2025: € 58.800/jaar Stikstof + fijnstof 2025-2050: € 777.300	-/- 6700 kg stikstof en -/- 280 + 180 kg fijnstof: 2025: € 326.100/jaar Stikstof + fijnstof 2025-2050: € 3.897.500

NB: De berekening is gedaan voor invoering van de zone op 1 januari 2025. Dit schuift een jaar op.

De jaarlijkse klimaat- en gezondheidsbaten bedragen bij variant B ca. € 617.000,- en zijn ruim 6x hoger dan bij variant A. De maatschappelijke baten van invoering van een emissieloze zone liggen daarmee aanzienlijk hoger dan de jaarlijkse kosten, waarmee de invoering van een Emissieloze Zone voor de gemeente uitstekend te verantwoorden is.

Duurzaamheid

Gemeente Alphen aan den Rijn werkt op diverse manieren aan de verduurzaming van de stad. Specifiek voor het Stadshart is een masterplan Groen-Blauw Stadshart Alphen aan den Rijn opgesteld, waarvan de invoering van Emissieloze Stadslogistiek één van de vijf pijlers is. Emissieloze Stadslogistiek leidt tot een forse afname van de CO2-uitstoot en is een belangrijk onderdeel van het klimaatakkoord/klimaattafel Duurzame Mobiliteit. Daarnaast vermindert hierdoor de uitstoot van stikstof en fijnstof, waardoor de schade aan de natuur vermindert (biodiversiteit) en de luchtkwaliteit verbetert.

Participatie

Het plan om de stadslogistiek efficiënter en emissieloos te gaan organiseren en als onderdeel hiervan een emissieloze zone in te voeren is afgestemd met diverse belanghebbenden, zoals bestuurders van winkeliersverenigingen uit het centrum van Alphen aan den Rijn en aangrenzende woonwijken, de VOA en Stichting Centrummanagement. Hiertoe heeft op 22 juni 2020 een bijeenkomst plaatsgevonden en hebben er tevens individuele gesprekken plaatsgehad. Tevens heeft als onderdeel van het implementatieplan een ronde tafel bijeenkomst plaatsgevonden.

Mede door de overtuigende maatschappelijke businesscase is een positieve grondhouding geconstateerd. Weerstand tegen de plannen kan niet worden uitgesloten, echter de komende 4 jaar zal daarom intensief worden gewerkt aan versterking van het draagvlak en vergroting van het bewustzijn over de maatschappelijke bijdrage die dit op zal leveren.

Uitvoering van het plan en daarmee de voorbereiding op een emissieloze zone zal in nauwe samenwerking met alle belanghebbenden – m.n. winkeliers en andere ondernemers – worden opgepakt om zo gezamenlijk stappen te zetten op weg naar een goed bereikbare, veilige, gezonde en klimaatneutrale stad! Juist door vroegtijdige besluitvorming hierover, hebben ondernemers ruim de tijd om bij investeringen te anticiperen op de situatie in 2026. We zoeken hierbij ook de samenwerking met onze buursteden Leiden en Gouda die eenzelfde besluit hebben genomen en zoeken ook de samenwerking met de regiopartners uit de regionale agenda Zero Emissie Stadslogistiek die door het Rijk, provincie Zuid-Holland en de MRDH-regio is opgesteld.

Financiële consequenties

Voorjaarsnota- projectbudget

Proceskosten t.b.v. invoering Zero Emissie Zone

In de voorbereidingsfase tot aan invoering van de zone (2022 t/m 2025) worden kosten gemaakt voor het vinden en verstevigen van draagvlak, procesbegeleiding en communicatie. Er wordt een aanbesteding gestart voor inhuur van een in dit kennisveld gespecialiseerde procesmanager, omdat deze kwaliteiten binnen de organisatie niet beschikbaar en/of vrij te maken zijn. Deze kosten zijn als volgt begroot:

Werkzaamheden Procesmanager					
Jaar	Gem. uren p/v	Aantal wkl	Uren totaal	Tarief	Kosten
2022	10	45	450	€ 130	€ 58.500
2023	5	45	225	€ 130	€ 29.250
2024	2	45	90	€ 130	€ 11.700
2025	2	45	90	€ 130	€ 11.700
					€ 111.150

Dekking

Deze kosten met een totaalbedrag van € 111.150,- worden gedekt door middel van een incidentele onttrekking uit de reserve Duurzaamheid ad € 111.150,-. Hierdoor kan op korte termijn worden gestart met gerichte participatie, communicatie en andere activiteiten, zodat ondernemers zich in de komende vier jaar goed kunnen voorbereiden op de consequenties van een emissieloze zone.

Kadernota/begroting 2023

De financiële consequenties voor de gemeente zijn door BCI in haar effectanalyse als volgt berekend.

Investerings:

De infrastructurele aanpassingen worden vanaf 2023 uitgevoerd. Investerings onder de € 100.000,- worden conform de nota activeren en afschrijven niet geactiveerd.

	2022	2023	2024	2025	
Handhaving				€ 140.000,00	
Bebording				€ 83.400,00	
Overige investeringen				€ 100.000,00	
Additionele personele kosten invoering		€ 57.500	€ 57.500	€ 57.500,00	
Totaal		€ 57.500	€ 57.500	€ 380.900,00	€ 495.900

De investering van 2025 ad. € 380.900,- wordt, conform beleid, afgeschreven in 30 jaar. De gemiddelde kapitaallasten (rente en afschrijving) bedragen gemiddeld over die periode ongeveer € 18.000,- per jaar. Mogelijk komen er nog subsidies van rijkswege in de komende jaren. Daarmee zou t.z.t. dekking middels algemene middelen (financiële ruimte) weer (deels) gecompenseerd kunnen worden.

Operationele kosten:

Met ingang van 2026 zijn de jaarlijkse operationele kosten (beheer en onderhoud, licentiekosten en personele kosten) geraamd op € 131.500,- per jaar en vanaf 2030 zijn deze

kosten geraamd op € 85.000,- per jaar. We verwachten daarbij dat we vanaf 2030 minder inzet nodig hebben om de zone te handhaven.

Dekking

Investerings: De lasten ad € 495.900,- over de periode 2023 t/m 2025 worden meegenomen bij de integrale afweging in de kadernota/ begroting 2023 en verder met betrekking tot de beschikbare financiële ruimte.

Operationele kosten: Deze kosten met een totaalbedrag van € 1.741.000,- over de periode 2026 t/m 2050 worden meegenomen bij de integrale afweging in de kadernota/ begroting 2023 en verder met betrekking tot de beschikbare financiële ruimte.

Realisatie

Vorbereidingsperiode van vier jaar

Bij invoering van een emissieloze zone geldt een voorbereidingstijd van 4 jaar; dit betreft een afspraak vanuit het klimaatakkoord. Zo hebben bedrijfsleven en andere belanghebbenden voldoende tijd om zich hierop voor te bereiden. Om invoering van de emissievrije zone per 2026 mogelijk te maken, is het daarom belangrijk dat college en raad in 2022 een besluit hierover nemen.

Vorbereidingen door ondernemers en gemeente

Na besluitvorming vinden in de periode 2022–2025 de volgende voorbereidingen plaats:

- bijeenkomsten en andere activiteiten om ondernemers vroegtijdig te informeren en te stimuleren om de logistiek rondom hun bedrijf slimmer en schoner te gaan organiseren.
- het vervangen van zakelijke voertuigen door emissieloze voertuigen door ondernemers.
- het vinden van slimmere logistieke oplossingen die bijdragen aan minder en schonere vervoersbewegingen, zoals:
 - o bevoorraden via een stadsdistributiecentrum, bijv. via het bedrijf LessGo (bundeling van goederenstromen, dus minder ritten)
 - o in dat kader wordt ook onderzocht of pakketkluisjes een optie is en of dit leidt tot minder ritten,
 - o bezorging van (kleinere) pakketten via de fiets, bijv. via Bike Koerier Alphen.
 - o het delen van vervoersmiddelen,
 - o onderzoek naar de mogelijkheden van emissieloos vervoer over water
 - o haalbaarheidsonderzoek naar het organiseren van bouwgerelateerde vervoersbewegingen via een (regionale) bouwhub.
- de voorbeeldrol van de gemeente versterken, bijv.:
 - o door gemeentelijke vervoermiddelen vroegtijdig te vervangen door elektrische voertuigen,
 - o door – waar mogelijk – bussen en andere grote voertuigen zo veel mogelijk te weren uit het centrum, en
 - o door in haar eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid emissieloos vervoer mee te wegen.
 - o door het tijdig laten meegroeien van de laadinfrastructuur met het groeiende aantal elektrische auto's.

Een uitgebreid implementatieplan is bijgevoegd als bijlage A.

Planning

1 ^e /2 ^e kwartaal 2022	Besluit college/raad over invoering emissieloze zone
3 ^e kwartaal 2022	Schriftelijke terugkoppeling aan ondernemers
Vanaf 1 ^e kwartaal 2022)	Bijeenkomsten etc. voor ondernemers
2 ^e / 3 ^e kwartaal 2022	Verkeersbesluit
2022 – 2025	Ontwikkelen, invoeren en opschalen van oplossingen die bijdragen aan Emissieloze Stadslogistiek
1 juli 2026	Streefdatum invoering emissieloze zone en emissieloze stadslogistiek.

Bijlage(n):

- Bijlage A: Management samenvatting
- Bijlage B: Effectanalyse
- Bijlage C: Implementatieplan.

Burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,

de secretaris, de burgemeester,

Besluit

Gemeenteraad

Jaargang : 2022

Zaaknummer : 332947

Onderwerp : Invoering van een Emissieloze Zone in Alphen aan den Rijn t.b.v. een goed bereikbare, veilige, gezonde en klimaatneutrale stad

De raad van Alphen aan den Rijn,
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 14 juni 2022,

besluit:

1. een emissieloze zone in het centrum en aangrenzende wijken (grote zone) van Alphen aan den Rijn voor te bereiden binnen een periode van 4 jaar met als richtdatum 1 juli 2026;
2. Een incidenteel projectbudget beschikbaar te stellen ad € 111.150,-, dit te dekken middels een onttrekking aan de reserve Duurzaamheid en in de begroting te verwerken via de Voorjaarsnota 2022;
3. Budget en dekking van de investerings- en operationele kosten van € 495.900 en operationele kosten van € 1.741.000 (periode 2023-2050) met betrekking tot de jaarschijven 2023 en verder onderdeel te maken van de integrale afweging in de kadernota/begroting 2023 met betrekking tot de beschikbare financiële ruimte.

Gewaarmerkte bijlage(n):

Geen.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 16 juni 2022.

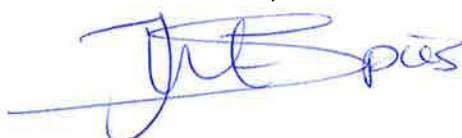
De raad van Alphen aan den Rijn,

de griffier,

drs J.A.M. Timmerman

de voorzitter,

mr.drs. J.W.E. Spies